

LIBERTATEA DE EXPRIMARE - PLANUL LECȚIEI

OBIECTIVE PENTRU ELEVI

- Să discute rolul fundamental al libertății de exprimare într-o societate democratică.
- Să sesizeze tensiunea care există într-o democrație între exercitarea libertății de exprimare și protecția persoanelor, a minorităților sau a grupurilor defavorizate.
- Să înțeleagă conceptul de *ură exprimată public* – exprimare care promovează ura sau violența împotriva altor persoane sau grupuri din societate.
- Să examineze cum democrațiile care împărtășesc aceleași principii și se confruntă cu probleme similare, pot să elaboreze soluții diferite.
- Să exploreze influența istoriei asupra echilibrului specific valori - protecție juridică în diverse societăți democratice.
- Să analizeze argumentele pro și contra acceptării de către autorități a exprimării urii în public.
- Să identifice zonele de acord și de dezacord cu alți elevi.
- Să decidă individual și ca grup dacă autoritățile ar trebui să permită exprimarea urii în public și să își bazeze decizia pe argumente solide.
- Să reflecteze asupra valorii procedurii deliberării într-o democrație.

PROBLEMA/ÎNTREBAREA PENTRU DELIBERARE

Ar trebui ca democrația noastră să permită exprimarea urii în public?

MATERIALE

- Desfășurarea lecției
- Anexa 1 – Ghidul deliberării
- Anexa 2 – Activitățile deliberării
- Anexa 3 – Reflecțiile elevului asupra deliberării
- Textul
- Bibliografie selectivă
- Argumente pentru problema supusă deliberării (*opțional – se folosește dacă elevii au dificultăți în identificarea argumentelor sau dacă timpul este prea scurt*)

¹ 2006, 2007 Constitutional Rights Foundation Chicago. Toate materialele și publicațiile fundației sunt protejate prin dreptul de autor. Oricum, acordăm tuturor partenerilor dreptul de a reproduce toate materialele din acest site pentru a le distribui elevilor, personalului altor școli și autorităților locale din domeniul educației.

LIBERTATEA DE EXPRIMARE

Aproape toți cei 192 de membri ai Organizației Națiunilor Unite au semnat Declarația Universală a Drepturilor Omului. Articolul 19 al acestei Declarații spune că “Orice persoană are dreptul la libertatea de opinie și de exprimare; acest drept include libertatea de a avea opinii fără amestecul cuiva și de a căuta, primi și difuza informații și idei prin orice mijloace media, indiferent de frontiere.” În exprimarea organizației neguvernamentale Freedom House, “Cuvântul repetitiv este *orice (persoană)*. Negarea acestei doctrine înseamnă negarea universalității libertății de informare, care este un drept fundamental al omului.”

Societățile democratice consideră că libertatea de exprimare este esențială pentru ele. Ele spun că aceasta le deosebește de țările nedemocrate. Oricum, chiar și democrațiile limitează sau interzic anumite tipuri de exprimare pe care le consideră dăunătoare sau periculoase. Un exemplu de astfel de tensiune între libertatea de exprimare și alte valori ale democrației, este exprimarea urii în public – exprimare care promovează ura sau violența împotriva altor persoane sau grupuri din societate.

Rolul libertății de expresie în societățile democratice

Autogovernarea cere ca cetățenii să aibă informații corecte, adecvate și de actualitate despre problemele pe care le întâmpină societatea. Când ideile pot fi auzite, examinate sau supuse întrebărilor, societatea se poate dezvolta cultural, economic și științific. Exprimarea liberă face și ca oamenii să își elibereze supărarea sau frustrarea față de autorități sau în legătură cu alte probleme. Deci ea scade probabilitatea ca oamenii să apeleze la mijloace violente pentru a se exprima. Libertatea de exprimare rămâne unul dintre cele mai de bază drepturi ale omului într-o democrație.

Guvernarea democratică: protector și regulator al libertății de exprimare

Guvernele democratice din America de Nord și Europa protejează libertatea de exprimare. De asemenea, ele au niște prerogative de a o limita. De exemplu, Primul Amendament din Constituția SUA spune: “Congresul nu va adopta nicio lege... care să reducă libertatea de exprimare sau libertatea presei.” Totuși, libertatea de exprimare nu a fost considerată niciodată absolută, în SUA. În ultimii ani, Curtea Supremă a SUA a sporit protecția pentru cei care exprimă idei nepopulare. Specialiștii americani în educație civică Lee Arbetman și Ed O’Brien remarcă totuși că respectiva instituție proclamă că guvernul păstrează puterea de a limita sau sancționa conținutul anumitor tipuri de exprimare, cum ar fi, obscenitatea, reclama (sau altă exprimare în scop comercial), defăimarea, provocarea și incitarea.

Și legile altor țări stabilesc un echilibru între protecție și limite ale libertății de exprimare. Consiliul Europei spune în articolul 10 al Convenției Drepturilor Omului că “Fiecare persoană are dreptul să se exprime liber... fără amestecul autorităților publice și indiferent de frontiere.” Dar articolul 10 cuprinde și o lungă listă de excepții. Această libertate poate fi limitată pentru prevenirea crimelor, apărarea securității naționale, a ordinii, sănătății și moralei publice, a autorității și imparțialității puterii judecătorești și a “reputației sau drepturilor celorlalți.” Consiliul Europei include Azerbaijan, Cehia, Estonia, Lituania, Macedonia, România, Federația Rusă, Serbia și Ucraina din țările participante la proiectul DID.

Democrațiile și libertatea de exprimare: lege determinată istoric

Multe societăți democratice sunt compuse din oameni de rase și culturi diferite, vorbind limbi diferite, având religii și origini etnice diferite. Deseori apar tensiuni între majoritate și diverse minorități religioase, etnice, culturale sau ideologice. Aceste tensiuni pot crește în timpul perioadelor de instabilitate economică sau socială sau când un grup se simte tratat incorect. Unele dintre aceste revendicări își au originea cu multe secole în urmă.

Mai concret, istoria societăților democratice determină legile lor. Democrațiile împărtășesc același devotament față de libertatea de expresie, egalitate și respect pentru cetățenii lor. Dar cum echilibrează ele aceste valori depinde, în parte, de istoria specifică fiecărei țări.

Libertatea de exprimare și exprimarea urii în public în Europa. Multe democrații europene au luptat împotriva Germaniei naziste în timpul celui de al doilea război mondial. Nazismul a pretins că națiunea germană era superioară și a clasificat grupuri întregi drept “nedemne să trăiască.” Deoarece nazismul a ucis milioane de oameni din cauza rasei, etniei sau religiei, democrațiile europene de astăzi sunt dedicate prevenirii unor astfel de evenimente îngrozitoare. Astfel, Constituția Rusiei afirmă că “fiecărei persoane i se va garanta libertatea ideilor și a exprimării” și că “propaganda supremației sociale, rasiale, naționale, religioase sau lingvistice va fi interzisă.” Legea lituaniană cu privire la furnizarea informației pentru public și Constituția Azerbaidjanului au prevederi similare.

În Cehia, care a fost ocupată de naziști în al doilea război mondial, codul penal pedepsește pe oricine care defăimează public o națiune sau limba ei, o rasă sau un grup de locuitori; care incită public la ură împotriva unei naționalități sau rase sau care cere restricții ale drepturilor și libertăților membrilor acesteia. Totuși, câțiva lideri politici cehi au fost acuzați pentru declarațiile făcute împotriva romilor. În aprilie 2007, de exemplu, avocații romilor au depus o plângere penală împotriva adjunctului premierului Jiri Cunek. Cunek a fost citat spunând că oricine dorește să primească sprijin de la stat “ar trebui să fie ars de soare, să se certe în familie și să aprindă focuri în piețe” (“Plângerea populației romani cehe”, 2007). Deși Cunek a susținut că el s-a referit la politicieni și nu la romi, observatorii au remarcat că extremiștii anti-romi au salutat remarcile sale.

În alt incident, Leana Janackova, o senatoare cehă și primar al orașului Ostrava din nordul Moraviei a fost înregistrată audio în 2006, referindu-se la romi într-o așezare controversată numită Bedriská. “Va spun că nu sunt de acord cu nici un fel de integrare. Din păcate, sunt rasistă, nu cred în integrarea țiganilor din district. Din păcate, am ales Bedriská pentru a-i așeza în interiorul unui gard înalt, un gard electric, dacă vreți, și voi fi fericită să strig asta în întreaga lume” (“Senator în apă fierbinte”, 2007). Deși Janackova spune că înregistrarea a fost obținută de către oponentii ei politici, alți observatori sunt îngrijorați. “Ne aflăm numai la o generație distanță de ororile anilor ‘30 și ‘40,” a spus Kumar Vishwanathan, care a furnizat caseta respectivă Comitetului pentru

drepturile omului din Senat. “Dacă un senator responsabil și respectat și un primar al unui oraș spune astfel de lucruri, chiar dacă în glumă, eu cred că acea persoană ar trebui să răspundă pentru cuvintele respective.” Comitetul a decis să nu cerceteze cazul.

Libertatea de exprimare și exprimarea urii în public în SUA. SUA s-au născut în urma unui război de independență față de Marea Britanie. Americanii au înțeles, în parte, războiul, drept o revoltă împotriva restricțiilor impuse de britanici drepturilor lor. Un rezultat este că Primul Amendament protejează libertatea de exprimare. Totuși, după independență, SUA au acceptat legalitatea sclaviei a milioane de oameni cu origini africane. Numai după 80 de ani și un război civil au abolit americanii sclavia. Încă un secol a mai trecut pînă cînd afro-americanii au început să dobîndească drepturi egale depline, deseori în fața rasismului și violenței.

Ca rezultat, multe orașe și state americane au identificat anumite acte simbolice ca fiind forme de exprimare a urii în public. De peste 50 de ani, Virginia are o lege care interzice arderea crucilor cu “intenția de a intimida o persoană sau un grup.” Legea spune că o cruce care arde (este aprinsă) este *in sine* o dovadă suficientă a “intenției de a intimida.” În 1998, Barry Black a dat foc unei cruci la un mic miting al Ku Klux Klan-ului, desfășurat pe o proprietate privată. Black a avut acordul proprietarului respectiv, care a și participat la miting. Un ofițer de poliție a văzut crucea arzînd și l-a arestat pe Black.

Black a fost găsit vinovat că a încălcat legea împotriva arderii crucilor. El a făcut apel la Curtea Supremă a SUA. În 2003, Curtea a făcut o distincție între ***actul*** arderii crucii și ***intenția*** avută în vedere de persoanele care au dat foc crucii. Curtea a spus că “Primul Amendament îi permite statului Virginia să scoată în afara legii arderea crucilor, făcută cu intenția de a intimida.” Oricum, Curtea a spus și că actul incendierii crucii poate fi exprimare protejată: dacă respectivele cruci incendiate au fost folosite la o manifestație politică, de exemplu, ele pot fi o declarație ideologică sau manifestarea solidarității de grup. Actul incendierii crucii nu poate fi neconstituțional, a spus Curtea, deoarece o astfel de lege ar putea încălca “exprimarea politică legală de la baza a ceea ce este menit să protejeze Primul Amendament” (*Virginia v. Black*, 2003).

Interzicerea exprimării urii în public: susținători și oponenți

Unii oameni cred că exprimarea urii în public nu este o infracțiune. Ei cred că deși anumite expresii sunt dureroase și ilustrând ura, ele sunt un preț mic plătit pentru libertate. Ceea ce este legal, nu este neapărat acceptabil sau dezirabil. Un mod mai bun de a contracara exprimarea urii este să condamne astfel de gânduri și să evite persoanele care fac acest lucru. Cu argumente, convingere și chiar exprimare “drăgăstoasă”, fiecare poate folosi exprimarea liberă pentru a promova tipul de societate pe care îl dorește.

Alte persoane care ar permite exprimarea urii în public argumentează că legile care o interzic sunt inaplicabile. Astfel de legi îi cer guvernului să stabilească intenția vorbitorului. Aceasta este deseori o sarcină imposibilă. Dacă un cuvânt sau un simbol pot să însemne ceva pentru o persoană și ceva foarte diferit pentru altă persoană, atunci legea este o modalitate greșită de a clasifica astfel de exprimări. Guvernul își poate folosi timpul mai bine, sancționând acțiunile de ură, nu presupunând existența unor intenții.

Oamenii care doresc sancționarea exprimării urii, argumentează că nu există libertate de exprimare absolută. Dimpotrivă, societatea trebuie să decidă, prin legile existente, limitele libertății de exprimare. Interzicând exprimarea urii în public, guvernul echilibrează libertatea de exprimare și alte valori democratice cum sunt respectul și toleranța. Dacă guvernul greșește echilibrul, poporul poate întotdeauna să îl schimbe.

Oponenții cred că pedepsirea exprimării urii în public crește protecție egală a persoanelor și nu permite doar protejarea celor puternice. Exprimarea urii față de grupurile marginalizate sau față de care nu se manifestă respect este chiar mai dăunătoare. Ea lovește persoanele lipsite de putere. Pedepsirea exprimării urii în public ajută la prevenirea transformării relațiilor de putere inegală în discriminare explicită.

Oamenii care ar permite exprimarea urii în public sunt îngrijorați că legile care o pedepsesc vor avea efect de “intimidare” a exprimării libere: oamenii vor fi mai puțin dispuși să spună chiar ce gândesc. Ei argumentează că odată ce guvernul are puterea să pedepsească exprimarea, zona de

interzicere a exprimării va crește. Guvernele ar trebui să poată controla numai ce pot sau nu pot oamenii să facă, nu și ce pot ei să spună sau să creadă.

Oamenii care nu ar permite exprimarea urii în public sunt, de asemenea, îngrijorați de efectul de “intimidare”: un mesaj de ură exprimat o dată poate fi mai puternic decât un mesaj de toleranță exprimat de mai multe ori. Istoria a arătat că vorbirea este deseori primul act de persecuție împotriva anumitor persoane sau grupuri. Pedepsirea exprimării urii stabilește limite necesare și potrivite pentru ce poate fi spus într-o societate democratică.

Lupta de realizare a echilibrului între libertatea de exprimare și demnitate și respectul față de toți rămâne o provocare centrală a fiecărei democrații.

Libertatea de exprimare – Bibliografie selectivă

Arbetman Lee P. și Edward L. O'Brien, "Libertatea de exprimare" (Capitolul 37), *Street Law: Curs de drept practice*, Ediția a șaptea (Columbus, OH: McGraw-Hill, 2005), pag. 445-462.

Cameron Rob, „Probleme de actualitate: Senator în apă fierbinte după înregistrarea secretă a unor remarci rasiste,” *Cesky Rozhlas* (11 iulie 2007), <http://romove.radio.cz/en/article/21548>.

“Capitolul legi și libertăți fundamentale: articolul 17” (Republica Cehă), <http://www.psp.cz/cgi-bin/eng/docs/laws/listina.html> (cehă); <http://www.freedominfo.org/countries/czech.htm> (engleză).

“Republica Cehă: pedepse penale pentru discriminare (articolele 198 și 198a),” Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței, http://www.coe.int/t/e/human_rights/ecri/l-ecri/3-general_themes/3-legal_research/l-national_legal_measures/czech_republic/Czech_Republic%20SR.asp.

Departamentul de cercetare al Congresului, „Primul amendament: adnotări, pag. 7, Libertatea de exprimare: baza filozofică,” *Constituția S.U.A.: analiză și interpretare* (Washington D.C.: biblioteca Congresului, 1992, actualizată în 2000 de FindLaw. com), <http://caselaw.lp.findlaw.com/data/constitution/amendment01/07.html#l>.

“Constituția Republicii Azerbaidjan: articolul 47, libertatea de gândire și exprimare,” <http://www.transparency-ay.org/legislation.html>.

Constitutional Rights Foundation, “Ar trebui ca ura să fie declarată ilegală?” *Carta drepturilor omului în acțiune*, 10:3 (vara 1994, actualizată în iulie 2000), http://www.crf-usa.org/bria/bria10_3.html#hate.

Constitutional Rights Foundation, „Capitolul 1: o preș liberă,” *Provocarea informației* (Los Angeles: Constitutional Rights Foundation, 1998), pag. 6-23.

“Plîngerea populației romani din Cehia împotriva vice-premierului,” *Cheb* (16 aprilie 2007), http://www.romea.cz/english/index.php?id=detail&detail=2007_265.

“Convenția europeană a drepturilor omului: articolul 10, libertatea de exprimare” (Strasbourg: Consiliul Europei, 1950), <http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/005htm>.

“Legea cu privire la furnizarea de informații publicului” (Lituania), 2 iulie 1996 Nr. I-1418 (amendată pe 20 iunie 2002, Nr. IX-972), <http://www3.lrs.lt/cgi-bin/getfmt?cl=w&c2=170831>; în limba engleză la <http://www.freedominfo.org/countries/lithuania.htm>.

“Constituția Rusiei: capitolul 2, drepturi și libertăți ale omului și cetățeanului, articolul 29,” <http://www.constitution.ru/en/10003000-03.htm>.

“Declarația Universală a Drepturilor Omului: articolul 19” (New York: O.N.U., 1948), <http://www.un.org/Overview/rights.html>.

Virginia v. Black, 538 S.U.A. 343 (2003), <http://laws.findlaw.com/us/538/343.html>.

² 2006, 2007 Constitutional Rights Foundation Chicago. Toate materialele și publicațiile fundației sunt protejate prin dreptul de autor. Oricum, acordăm tuturor partenerilor dreptul de a reproduce toate materialele din acest site pentru a le distribui elevilor, personalului altor școli și autorităților locale din domeniul educației.

Libertatea de exprimare - Întrebarea pentru deliberare cu argumente

Întrebarea pentru deliberare

Ar trebui ca democrația noastră să permită exprimarea urii în public?

DA - Argumente în sprijinul întrebării pentru deliberare

1. Exprimarea urii în public este condamabilă, dar nu este o crimă. Chiar dacă anumite cuvinte rănesc sau sunt pline de ură, sunt doar cuvinte – durerea pe care o cauzează este un preț mic plătit libertății.
2. Numai pentru că ceva este legal, nu înseamnă că este și acceptabil sau dezirabil. Un mod mai bun de a lupta împotriva exprimării urii în public este utilizarea libertății de exprimare și a exprimării “drăgăstoase” pentru a promova acel tip de societate dorit de oameni.
3. Legile care interzic exprimarea urii în public vor avea efectul de „intimidare” a exprimării libere. Dacă guvernul are puterea de a pedepsi exprimarea, se va extinde zona de inetrzicere a exprimării. Toate guvernele încearcă să nu cedeze atribuțiile pe care le au deja. Guvernele ar trebui să poată controla doar ce pot sau nu pot să facă oamenii, nu și ce pot ei să spună sau să creadă.
4. Pentru ca legile să fie eficiente, trebuie să fie aplicabile. Legile care interzic exprimarea urii în public implică guvernul în elaborarea unor liste nesfârșite de exprimări “permise” și „interzise”. Acest lucru irosește bani publici și energie. Poliția și instanțele de judecată pot să își folosească mai bine timpul, judecând și condamnând acțiunile, nu gândurile.
5. Exprimarea este ambiguă. Un simbol al urii pentru un grup este un simbol al solidarității pentru alt grup. Guvernul ar trebui să pedepsească doar acțiunile pe care le desfășoară oamenii, unii împotriva altora. Guvernul nu ar trebui să pedepsească modul în care gândesc oamenii sau cum se exprimă ei. ³

³ 2006, 2007 Constitutional Rights Foundation Chicago. Toate materialele și publicațiile fundației sunt protejate prin dreptul de autor. Oricum, acordăm tuturor partenerilor dreptul de a reproduce toate materialele din acest site pentru a le distribui elevilor, personalului altor școli și autorităților locale din domeniul educației.

Libertatea de exprimare - Întrebarea pentru deliberare cu argumente

Întrebarea pentru deliberare

Ar trebui ca democrația noastră să permită exprimarea urii în public?

NU - Argumente împotriva întrebării pentru deliberare

1. Nicio democrație nu acceptă libertatea absolută a exprimării. Prin definirea exprimării urii în public drept inacceptabilă, guvernele echilibrează libertatea de exprimare cu alte valori democratice esențiale, cum sunt respectul și acceptarea diversității. Echilibrul este stabilit prin legi, pe care cetățenii unei democrații le pot schimba.
2. Pedepsind exprimarea urii în public se realizează o protecție egală pentru toate persoanele. Pedepsirea exprimării urii în public ajută la prevenirea transformării relațiilor de putere inegale în discriminare explicită. Când exprimarea urii se face împotriva grupurilor slabe și disprețuite, respectivele grupuri nu suferă doar din cauza urii, ci și pentru că sunt lipsite de puterea majorității.
3. Un mesaj de ură, odata ce a fost rostit, poate fi mai puternic decât un mesaj de înțelegere/toleranță rostit de multe ori. Efectul de „intimidare/descurajare” al exprimării urii în public asupra altor forme, mai pozitive, de exprimare democratică nu ar trebui subestimat.
4. De-a lungul istoriei, au fost utilizate cuvinte pentru a persecuta indivizi și grupuri. Faptul că acum opinia publică sau procesul legal sunt determinante s-ar putea să fie prea târziu. O lege care pedepsește exprimarea urii în public trimite mesajul corect despre adevăratele intenții ale societății.
5. Anumite simboluri și expresii sunt clar transmițătoare de ură și nu au un conținut social semnificativ. Precum svastica nazistă, aceste forme de exprimare sunt menite doar să genereze frică și să intimideze oamenii. Astfel de simboluri nu au niciun scop util. Societatea nu pierde nimic interzicându-le.